

Tussentijdse evaluatie pilot digitale Aangifte Overlijden Gemeente 's-Hertogenbosch

Pilot in het kader van de e-dienstverlening van de Burgerlijke Stand

Tussentijdse evaluatie pilot digitale Aangifte Overlijden Gemeente 's-Hertogenbosch

Pilot in het kader van de e-dienstverlening van de Burgerlijke Stand

Advies in Vertrouwen
René van den Assem
Versie 1.0
29 april 2015

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Opdrachtschrijving.....	4
1.3 Opbouw rapport.....	4
2 De pilot Elektronische Aangifte Overlijden.....	6
2.1 Historie.....	6
2.2 Proces van digitale Aangifte Overlijden.....	7
2.3 Opzet van de pilot.....	8
3 De evaluatie	9
3.1 Object van evaluatie	9
3.2 Norm	9
3.3 Wijze van evalueren	10
4 Bevindingen.....	11
4.1 Betrouwbaarheid van het proces en de applicatie.....	11
4.2 Voordelen en nadelen.....	12
5 Conclusies en aanbevelingen	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In de gemeente 's-Hertogenbosch wordt sinds enige tijd gewerkt aan het moderniseren van de Burgerlijke Stand middels elektronische dienstverlening. Eén van de initiatieven betreft het mogelijk maken van een digitale Aangifte van Overlijden en elektronisch verkeer daar omheen.

Reeds sinds enige jaren maakt de gemeente 's-Hertogenbosch gebruik van de mogelijkheid die de huidige wetgeving biedt om het moment van de aangifte en het moment van de ondertekening van de akte uit elkaar te trekken. Een recentere ontwikkeling (2014) is dat er ook een volledig elektronische authenticatie van – bij de gemeente bekende - begrafenisondernemers plaatsvindt. Hiertoe is de gemeente sinds september 2014 een pilot gestart.

Met bovengenoemde stappen in de dienstverlening heeft de gemeente 's-Hertogenbosch de facto een pioniersrol verkregen onder de gemeenten. Om de pilot te begeleiden is ook een klankbordgroep ingericht met een aantal gemeenten, de NVvB, de VNG, de BGNU (begrafenisondernemers), alsmede de ministeries van V&J en BZK.

In dit rapport evalueren we de recent in een pilot ingevoerde werkwijze voor de digitale Aangifte van Overlijden. Hierbij staan de bij en krachtens de wet gestelde eisen aan de betrouwbaarheid van deze werkwijze voorop. Tevens wordt gekeken naar de gerealiseerde voordelen van deze werkwijze.

1.2 Opdrachtomschrijving

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft aan Advies in Vertrouwen de opdracht verstrekt om een (tussentijdse) evaluatie uit te voeren op de pilot Digitale Aangifte Overlijden, rekening houdend met het gestelde in de Wet elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand alsmede het gestelde in lagere regelgeving, in casu een in voorbereiding zijnde Besluit elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand, waarvan de inhoud grosso modo al tijdens de eerdere parlementaire behandeling was aangegeven.

Deze evaluatie betreft dus primair het directe contact met de actoren in de buitenwereld, de begrafenisondernemer en de arts.

1.3 Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 is de pilot voor de digitale aangifte overlijden bij de gemeente 's-Hertogenbosch beschreven. De historie, organisatie en de afbakening van de pilot alsmede de procesgang rondom de aangifte komen hierin aan bod.

DEFINITIEF

In hoofdstuk 3 is aangegeven hoe deze evaluatie is uitgevoerd. Wat is het object van evaluatie, wat is de norm en hoe zijn de gegevens over de pilot verkregen?

In hoofdstuk 4 zijn de bevindingen beschreven. Dit vormt de feitenbasis voor de evaluatie.

In hoofdstuk 5 ten slotte worden de conclusies getrokken en worden aanbevelingen gedaan voor het vervolg. Daarbij is onderscheid gemaakt naar wat er nodig is om tot operationele dienstverlening over te gaan in 's-Hertogenbosch en een aantal (lange termijn) aanbevelingen, niet specifiek gericht aan de gemeente 's-Hertogenbosch.

2 De pilot Elektronische Aangifte Overlijden

2.1 Historie

De afgelopen jaren heeft het kabinet gewerkt aan de condities voor de invoering van de elektronische dienstverlening bij de burgerlijke stand. Naast de wetgevende activiteiten is er een initiatief ondernomen om de *randvoorwaarden* te formuleren die nodig zijn voor een goede elektronische dienstverlening bij de Burgerlijke Stand. Dit is in 2009 en 2010 gebeurd in het Programma Randvoorwaarden modernisering Burgerlijke Stand en heeft geresulteerd in het rapport “Gaat de Burgerlijke Stand digitaal?”, ook wel bekend als het RmBS-rapport (2011).

Vervolgens is er een pilot opgezet voor elektronische aangifte bij overlijden in het kader van het programma “Slim geregeld, goed verbonden”, met de resultaten uit het bovengenoemde RmBS-rapport als richtsnoer. Naast negen gemeenten waren hierbij de NVvB, de VNG en de Branchevereniging Gecertificeerde Nederlandse Uitvaartondernemingen (BGNU) betrokken. Daarbij is praktische ervaring opgedaan met elektronische aangifte op basis van / met gebruikmaking van een webformulier en met de elektronische verstrekking van het verlof tot begraven of crematie. Hierbij is ook gebleken dat er bij opschaling naar de hele sector volgens BGNU structureel 3,5 tot 5 miljoen euro per jaar is te besparen.

Na het opstellen van het RmBS-rapport heeft men in ‘s-Hertogenbosch op voortvarende wijze een mogelijkheid gecreëerd om *structureel* langs elektronische weg aangifte bij overlijden te doen. Hierbij is ook voorzien in een elektronisch verlof tot begraven of crematie. Inmiddels maken vrijwel alle begrafenisondernemers waar ‘s-Hertogenbosch mee te maken heeft, hier gebruik van en komt meer dan 90% van de aangiften bij overlijden langs elektronische weg binnen. Hierbij is gebruikgemaakt van de ruimte die de bestaande wetgeving biedt. Nu is het namelijk mogelijk om het moment van medeondertekening van de akte (door de aangever) op een later moment te doen dan de (elektronische) aangifte. De aangifte kan zodoende elektronisch worden gedaan. Op een later moment kan de aangever de opgemaakte akte dan medeondertekenen. De gemeente ‘s-Hertogenbosch heeft er bij wijze van proef ook voor gekozen om het verlof tot begraven of crematie ook in digitale vorm beschikbaar te stellen.

Om het gebrek aan een eenduidige wijze van authenticeren van aangevers op te heffen, heeft ‘s-Hertogenbosch ervoor gekozen wederom te voorzien in een pilot, die een webapplicatie voorziet van een toegangsbeveiliging op basis van eHerkenning; deze pilot is sinds september 2014 ingezet. Hierbij heeft ‘s-Hertogenbosch gekozen voor een tweefactor-authenticatie op het betrouwbaarheidsniveau 2+. Het is deze pilot die onderwerp is van de voorliggende evaluatie.

2.2 Proces van digitale Aangifte Overlijden

De Wet elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand beoogt onder meer de aangifte overlijden elektronisch uit te kunnen voeren. De wet is daarbij gericht op de standaardgevallen, waarbij er veel zekerheden zijn. De identiteit van de overledene is zonder twijfel bekend en een arts heeft een natuurlijke doodsoorzaak vastgesteld. De gemeente 's-Hertogenbosch beperkt de mogelijkheid tot het doen van een digitale aangifte overlijden bovendien tot de groep vooraf bekende (aangevers van) begrafenisondernemers. Dit alles om de kansen op onverhoopte fouten of misbruik te beperken.

De digitale aangifte verloopt als volgt:

1. De aangever logt in op de webapplicatie via eHerkenning (2+). De toegang is daarbij beperkt tot een vooraf bekende groep van begrafenisondernemers. Dit betreft bovendien bij de BGNU aangesloten begrafenisondernemers. In 's-Hertogenbosch gaat het om een groep van 15 personen, die vanuit de begrafenisondernemers aangifte doen.
2. De aangever vult vervolgens op een eerste scherm de eigen identificerende gegevens in (naam, zakelijk adres, e-mail-adres). Dit is nodig, omdat de aangever ook met naam en toenaam op de akte wordt vermeld.
3. De aangever vult de gegevens in van de overledene. Allereerst de identificerende gegevens, de achternaam, de volledige voornamen, geboorteplaats en -datum, alsmede de laatst bekende adresgegevens en de burgerlijke staat. Daarnaast de datum en het tijdstip van overlijden.
4. In de daaropvolgende stap worden de gegevens over de uitvaart (soort uitvaart, datum en plaats van uitvaart) toegevoegd.
5. Bij wijze van onderbouwend bewijs wordt de overlijdensverklaring (het zogenaamde A-formulier) ingescand en als PDF-bestand toegevoegd.
6. Ten slotte wordt aangegeven hoeveel uittreksels men wenst te ontvangen en wordt de online betaling geregeld.

De ontvangen gegevens worden ter controle voorgelegd aan de Ambtenaar Burgerlijke Stand. Die zal controleren of er sprake is van onregelmatigheden. Dit kan bijvoorbeeld een onvolledige verklaring van de arts zijn, een niet consistente invulling van de datum van overlijden of een mismatch met de Basisregistratie Personen (de naam is bijvoorbeeld niet terug te vinden of blijkt onvolledig).

Als alles in orde is, dan wordt een akte aangemaakt en wordt er digitaal een verlov voor begraven of crematie verstuurd. Ook wordt de Basisregistratie Personen gemuteerd en worden de uittreksels aangemaakt en verstuurd. Bij wijze van proef verstrekt de gemeente bovendien een digitaal uittreksel per email, voorafgaand aan het versturen van papieren uittreksel per post.

De akte ten slotte wordt ondertekend door de Ambtenaar Burgerlijke Stand. De akte wordt op een later tijdstip ook ondertekend door de aangever. Daarvoor heeft 's-Hertogenbosch een termijn van één maand gesteld na het aanmaken van de akte.

NB Dit betreft de situatie zoals deze tot op heden in de pilot was. Met het aangepaste Besluit Burgerlijke Bestand komt de eis tot medeondertekening door de aangever te vervallen bij elektronische aangifte, middels een wijziging van artikel 20.

2.3 Opzet van de pilot

De gemeente heeft een interne projectgroep geformeerd onder leiding van Gerard Velders voor de pilot. In het pilotproject zijn drie sporen te onderscheiden:

- ICT;
- Implementatie in de praktijk van de gemeente, en;
- Externe relaties.

De ICT-werkzaamheden waren in omvang de meest omvangrijke. De ICT-werkzaamheden zijn grotendeels in eigen beheer uitgevoerd. De eHerkenning-koppeling is in tweede instantie door Digidentity geïmplementeerd, nadat een eerste implementatie met een andere leverancier niet succesvol verliep.

De nieuwe werkwijze is breed ingevoerd, waarbij er uiteindelijk 8 collega's zijn ingevoerd in de nieuwe werkwijze. Dagelijks wordt het zaakstelsel van de gemeente ten minste 3 keer gecontroleerd op de aanwezigheid van aangiften. De norm is om per einde van de werkdag geen onverwerkte aangiften meer te hebben staan in het zaakstelsel.

Externe relaties spelen een belangrijke rol in het pilotproject. Enerzijds gaat dit om de contacten met de geformeerde klankbordgroep (zie ook de inleiding). Anderzijds gaat het om contacten met de medische sector. Het streven van de gemeente 's-Hertogenbosch is namelijk om op termijn de verklaring van overlijden direct vanuit de arts richting de gemeente te laten communiceren, langs de elektronische weg. Gesprekken hiervoor zitten nog in een oriënterend stadium. Gesprekspartners zijn de koepel van huisartsen (LHV) en een lokaal ziekenhuis.

3 De evaluatie

3.1 Object van evaluatie

In dit rapport is de laatste versie van het gedigitaliseerde aangifteproces met de daarin opgenomen waarborgen geëvalueerd, zoals in het vorige hoofdstuk beschreven. Voor wat betreft de ervaren voordelen van digitaal aangeven, worden ook de ervaringen van de eerdere pilots beschouwd.

3.2 Norm

In deze evaluatie worden als norm beschouwd:

- De Wet elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand. In het bijzonder gaat het hierbij dan om de algemene betrouwbaarheidseisen, zoals geformuleerd in artikel 18b, lid 1, alsmede de specifieke bepalingen over de aangifte van overlijden in artikel 19h;
- De inhoudelijke onderdelen die naar verwachting in het Besluit elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand komen, en;
- Het gewijzigde Besluit Burgerlijke stand. In het bijzonder gaat het daarbij om het aanleveren van voldoende gegevens van de overledene. Ook komt met dit Besluit de medeondertekening van de akte door de aangever te vervallen bij elektronische aangifte.

Uit de Wet elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand zijn dan met name de volgende aspecten relevant:

- 1) Voor de betrouwbaarheid en vertrouwelijkheid van de elektronische aangifte alsmede het opmaken en de opslag van een akte in elektronische vorm wordt een systeem van gegevensverwerking gebruikt dat:
 - de ambtenaar van de burgerlijke stand in staat stelt de juistheid van de identiteit van de aangever vast te stellen;
 - de vertrouwelijkheid van de door de aangever verstrekte gegevens waarborgt;
 - waarborgt dat elektronische akten als bedoeld in artikel 18, vierde lid, zodanig blijven opgeslagen dat de inhoud toegankelijk is voor toekomstig gebruik en een ongewijzigde reproductie van de inhoud van de akten gewaarborgd is, en;
 - waarborgt dat een bericht, elektronisch afschrift of uittreksel volledig is en niet onbevoegdlijk is of kan worden gewijzigd.
- 2) De eis tot het bijsluiten van een verklaring van een arts omtrent het overlijden.
- 3) De eis voor een goede identificatie van de aangever aan de hand van een identiteitsdocument, zoals genoemd in de Wet op de identificatieplicht (Wid), artikel 1, of een methode zoals vastgelegd bij AMvB.
- 4) Het aanleveren van voldoende gegevens van de overledene. Dit betreft de volgende gegevens:
 - geslachtsnaam, voornamen en geslacht van de overledene;
 - voor zover bekend, plaats en dag van geboorte;

- plaats, dag en, zo mogelijk, het tijdstip van overlijden, diens burgerlijke staat, en;
- diens laatst bekende woonadres of woonplaats.

Uit het Besluit elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand komen de volgende normen:

- 1) Bij de inrichting en het gebruik van de systemen van gegevensverwerking worden de in de bijlage opgenomen open standaarden toegepast inzake de informatie-veiligheid, de toegankelijkheid, digitale documentformaten en de bevraging van basisgegevens die behoren tot de wettelijk vastgestelde basisregistraties. Het betreft hier:
 - webrichtlijnen om ervoor te zorgen dat een overheidswebsite toegankelijk is voor iedere burger;
 - PDF-A/1 en PDF-A/2 vanwege het belang van een authentieke en toekomstvaste weergave van elektronische documenten (gecombineerd met digitale ondertekening voor aanvullende authenticiteit en integriteit);
 - SAML (DigiD, eHerkenning) om burgers en bedrijven te authenticeren;
 - TLS in de vorm van https om de authenticiteit van de website te kunnen bepalen en de gegevensuitwisseling te versleutelen;
 - DNSSEC voor domeinnaambeveiliging die 'bewegwijzeringsfraude' op het Internet tegengaat;
 - Digikoppeling voor veilige gegevensuitwisseling met andere overheden, waaronder basisregistraties.
- 2) Bij digitale aangifte geschiedt de vaststelling van de juistheid van de identiteit van de aangever door middel van DigiD (midden) op basis van ten minste een tweefactoren-authenticatie of eHerkenning op basis van minimaal betrouwbaarheidsniveau 2plus.

Uit het gewijzigde Besluit Burgerlijke Stand zijn relevant:

- 1) De eis dat de begrafenisondernemer het BSN van de overledene aanlevert, en;
- 2) Het vervallen van de medeondertekening van de akte door de aangever bij elektronische aangifte.

3.3 Wijze van evalueren

De inwinning van de feiten is uitgevoerd aan de hand van:

- Bestudering van eerdere verslagen van de opzet van de pilot bij de Gemeente 's-Hertogenbosch, zoals gepresenteerd in de klankbordgroep van de pilot;
- Gesprekken met betrokkenen, te weten de heer G. Velders, projectleider bij de Gemeente 's-Hertogenbosch en mw. Th. Batens-Verel (DELA), deelnemend aan de pilot als begrafenisondernemer, en;
- Een schouw op de lokale inrichting bij de Gemeente 's-Hertogenbosch.

4 Bevindingen

4.1 Betrouwbaarheid van het proces en de applicatie

Op basis van de waarnemingen zijn er de volgende bevindingen:

- 1) De gemeente 's-Hertogenbosch biedt een beveiligde website voor een veilige communicatie van de aangifte. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de TLS-standaard (https in de Internetbrowser).
- 2) De identiteit van de aangever wordt daarbij vastgesteld aan de hand van eHerkenning, betrouwbaarheidsniveau 2+. Dit niveau heeft de gemeente 's-Hertogenbosch zelf vastgesteld op basis van een risicoanalyse, waarbij naar het inzicht van de betrokkenen een twee-factor authenticatie nodig was. De koppeling met eHerkenning heeft enige technische moeilijkheden gekend in de opstartfase, maar deze zijn na een leverancierswissel en een foutenanalyse uiteindelijk verholpen;
- 3) eHerkenning levert weliswaar persoonsgebonden authenticatiemiddelen, maar de naam van aangever wordt niet door eHerkenning geleverd. Dit is ondervangen in de webapplicatie van de gemeente door de aangever zelf zijn of haar identificerende gegevens in te laten voeren.
- 4) De gemeente 's-Hertogenbosch werkt samen met een afgebakende groep begrafenisondernemers, waarmee de gemeente een intake heeft gedaan. Uitsluitend deze begrafenisondernemers kunnen digitaal aangifte doen. Het betreft een overzichtelijke groep en de aangevers zijn allen persoonlijk bekend. Dit is bovendien technische geborgd: de applicatie laat uitsluitend de toegelaten begrafenisondernemers toe.
- 5) Deze begrafenisondernemers zijn vertrouwde partijen, die zich rekenschap geven van hun kwaliteitsverhogende rol in de keten van de aangifte van overlijden en de lijkbezorging. Deze kwaliteitsverhogende rol behelst onder meer:
 - de ontvangst van een lichaam altijd en uitsluitend vergezeld van de juiste papieren, die de identiteit van de overledene bevestigen;
 - eventuele terugkoppeling en correctie bij documenten die niet in orde zijn; hierbij kan ook teruggekoppeld worden aan de arts die de verklaring van overlijden heeft afgegeven;
 - de administratieve vastlegging van de overledene met een uniek registratienummer;
 - het voorzien van het lichaam van een identificerend label met genoemd registratienummer;
 - het gebruiken en controleren van genoemd registratienummer in alle fasen van de lijkbezorging.
- 6) De gemeente 's-Hertogenbosch stuurt actief op deze kwaliteitsverhogende rol van de begrafenisondernemer en voorziet dat ze deze rol bij het opschalen (naar alle begrafenisondernemers) nog zal benadrukken. Zorgvuldige omgang met de authenticatiemiddelen maakt deel uit van de gemaakte afspraken.

- 7) De identiteit van de overledene wordt aan de hand van een aantal identificerende gegevens vastgesteld, waaronder de naam en de volledige voornamen enzovoorts. Het BSN, zoals vereist bij gewijzigd Besluit Burgerlijke Stand, wordt hierbij echter nog niet gebruikt.
- 8) De webapplicatie hanteert de volgende standaarden:
- SAML als onderdeel van de toepassing van eHerkenning
 - TLS bij wijze van https-beveiliging van de webcommunicatie
 - De dienstverlener in kwestie beveiligt de DNS voor de gemeenten 's-Hertogenbosch nog niet met DNSSEC. Het hierdoor ontstane theoretische risico wordt door toepassing van eHerkenning praktisch tot nul gereduceerd. Overigens is de overstap naar DNSSEC in kort tijdsbestek en tegen lage kosten te maken.
 - Gemeente 's-Hertogenbosch hanteert de webrichtlijnen. Gegeven de zeer specifieke, kleine groep gebruikers is dat echter voor deze toepassing niet bijzonder relevant.
 - Het gebruik van PDF/A is niet aan de orde, aangezien er nog geen elektronische akten kunnen worden opgemaakt.
 - Het gebruik van Digikoppeling is niet van toepassing, aangezien er geen systeemkoppelingen zijn met andere overheden.
- 9) De aangever bestelt een aantal uittreksels, welke (tegen betaling) op papier worden geleverd via de post. De verklaring van overlijden, die is opgemaakt door de arts, is bijgevoegd als scan in de vorm van een PDF-document. Dit PDF-document wordt verstuurd in de beveiligde verbinding tussen aangever en gemeentelijke webapplicatie.
- 10) De gebruikte applicatie levert aan de Ambtenaar Burgerlijke Stand een overzicht van de relevante gegevens van de aangever, de overledene, de uitvaart en bovendien is de verklaring van overlijden elektronisch bijgevoegd. Hiermee kan de Ambtenaar Burgerlijke Stand eenvoudig een controle uitvoeren in de Basisregistratie Personen. Deze controle vindt ook daadwerkelijk plaats. Als alles in orde is, is de verdere verwerking richting de Burgerlijke Stand nog een papieren proces. Richting de Basisregistratie Personen is de mutatie deels geautomatiseerd.

4.2 Voor- en nadelen

De meeste winst is gelegen aan de zijde van de begrafenisondernemer:

- 1) Betrokken begrafenisondernemers geven richting de gemeente aan dat de huidige werkwijze naar schatting enkele uren tijdswinst oplevert per aangifte, maar zeker niet minder dan één uur per aangifte. Dit stemt goed overeen met de eerdere berekeningen van de BGNU, die een structureel voordeel van 3,5 tot 5 miljoen euro per jaar landelijk berekende. Die winst wordt gehaald door het vermijden van reistijd en tijd aan de balie. De omvang van de tijdswinst is mede afhankelijk van de schaalgrootte van de begrafenisondernemer en of er geregeld meerdere aangiftes per fysiek bezoek worden afgehandeld in de oude situatie met aangifte aan de balie.

DEFINITIEF

- 2) De geïnterviewde contactpersoon (begrafenisondernemer DELA) geeft aan dat aanvullende winst is te verwachten als er ook met elektronische ondertekening door de aangever kan worden gewerkt.

NB Dit voordeel wordt binnenkort echter –zij het anders- reeds gerealiseerd door het vervallen van de medeondertekening van de akte door de aangever bij elektronische aangifte, conform het gewijzigde Besluit Burgerlijke Stand.

- 3) De contactpersoon van DELA wijst ook op de wenselijkheid van standaardisatie van de werkwijze over gemeenten heen. Begrafenisondernemers hebben vrijwel altijd met diverse gemeentes te maken. Tot op heden was er sprake van verschillen in de wijze van authenticeren, de te gebruiken machtigingen in eHerkenning (elke aangifteapplicatie van elke gemeente vraagt een eigen machtiging) en de opbouw van het in te vullen formulier.

De wijze en niveau van authenticatie wordt nu gestandaardiseerd in het Besluit elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand op eHerkenning 2+.

Ook aan de zijde van de gemeente zijn er duidelijke voordelen:

- 1) Directe tijdswinst wordt gerealiseerd door het vermijden van bedientijd aan de balie.
- 2) De werkzaamheden van de Ambtenaar Burgerlijke Stand kunnen worden ingepland wanneer het hem of haar gelegen komt. Dat geeft de mogelijkheid om de werklast beter te spreiden over de dag.
- 3) Ten slotte is ook de administratie nu eenduidig geworden rondom het vervaardigen van afschriften uit de overlijdensregisters en de betaling hiervoor. Er wordt van tevoren betaald.

Geen van de betrokkenen meldt nadelen van deze werkwijze.

5 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de bevindingen worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan voor het vervolg. Daarbij is onderscheid gemaakt naar wat er nodig is om tot operationele dienstverlening over te gaan in 's-Hertogenbosch en suggesties voor de verbetering van de kwaliteit en standaardisatie van de digitale aangifte overlijden. Deze laatste aanbevelingen zijn punten waarvoor met name de koepelorganisaties aanzet zijn.

De volgende algemene conclusies zijn te trekken:

- 1) De gemeente 's-Hertogenbosch heeft de toepassing voor het digitaal aangeven van overlijden adequaat beveiligd, mede door toepassing van eHerkenning 2+ en de toepassing van TLS. Bovendien is de toepassing alleen toegankelijk voor een selecte groep van bekende aangevers (thans 15 personen).
- 2) Op het gebied van de beveiliging van de toepassing en de omringende ICT-infrastructuur voldoet de gemeente nu niet aan het binnenkort verplicht voorgeschreven DNSSEC. Dit resulteert in een klein risico rondom de aangifte dat door toepassing van eHerkenning nog verder verkleind wordt. De verplichte invoering van DNSSEC in de toekomst is eenvoudig te realiseren en de kosten zijn beperkt.
- 3) In de beveiliging en de kwaliteit van de keten spelen de begrafenisondernemers en de aangevers binnen die ondernemingen een informele kwaliteitsverhogende rol. De uitvaartbranche, georganiseerd in de BGNU, is ook nadrukkelijk bezig met de kwaliteit. Deze rol is rondom de digitale aangifte overlijden weinig expliciet, maar de begrafenisondernemer vervult wel degelijk een rol in het mede controleren van documenten, zoals de verklaring van de arts.
- 4) De door de gemeente 's-Hertogenbosch ontwikkelde toepassing verzamelt alle relevante gegevens van aangever en overledene en biedt de Ambtenaar Burgerlijke Stand goede mogelijkheden om zijn/haar controlerende werkzaamheden doeltreffend en efficiënt uit te voeren. De unieke identificatie van de overledene wordt nu gerealiseerd door de naam en de volledige voornamen te hanteren. Het BSN wordt nu niet gevraagd. Dit wordt straks echter wel vereist op grond van het recent aangepaste Besluit Burgerlijke Stand.
- 5) Begrafenisondernemers worden nu geconfronteerd met een minder wenselijke variatie in oplossingen voor digitale aangifte overlijden. De beveiliging wordt nu gestandaardiseerd in het Besluit elektronische dienstverlening Burgerlijke Stand. Een min of meer gestandaardiseerde opbouw van de toepassing zelf, het formulier voor de digitale aangifte overlijden, verdient overweging, mede op grond van transparantie, efficiency en het door standaardisatie voorkomen van eventuele fouten.

Voor de stap naar een volledig operationele situatie bij de gemeente 's-Hertogenbosch zijn de volgende zaken nodig, want per 1 juli as. wettelijk verplicht:

- Het eveneens uitvragen van het BSN van de overledene
- Het (doen) implementeren van DNSSEC voor de gemeentelijke webtoepassingen in het algemeen en de toepassing voor digitale aangifte overlijden in het bijzonder.

Beide bovengenoemde aanpassingen zijn eenvoudig door te voeren. Bovendien is vast te stellen dat de door de gemeente 's-Hertogenbosch gehanteerde werkwijze en toepassing adequate zekerheden biedt en dat deze werkwijze eenvoudig door andere gemeenten is over te nemen.

Daarmee blijkt uit deze pilot niets dat een landelijke invoering van de digitale aangifte overlijden per 1 juli aanstaande in de weg staat.

Ter verhoging van de kwaliteit en de standaardisatie van de oplossingen op termijn, is wel een aantal punten te overwegen door andere partijen dan uitsluitend de gemeente 's-Hertogenbosch:

- Het uitwerken van de kwaliteitsverhogende rol van de begrafenisondernemers en hun aangevers en het desgewenst formaliseren hiervan. Dit is bij voorkeur op te pakken door de BGNU.
- Het organiseren van de uitwisseling van best practices, te organiseren via de bestaande klankbordgroep bij de gemeente Den Bosch of separaat te organiseren door de VNG, KING of de NVvB. De bestaande klankbordgroep zou zich hierover kunnen uitspreken hoe dit te beleggen.
- Het onderzoeken in hoeverre de toepassing voor de digitale aangifte overlijden dient te worden gestandaardiseerd. Indien noodzakelijk zou er kunnen worden overgegaan tot de ontwikkeling van een Modelformulier. Mogelijk kan de standaardisatie ook gevonden worden in afspraken tussen de verschillende leveranciers. De NVvB en/of de VNG zouden zich hierover kunnen buigen.
- Ten slotte verdient het overweging om in het begin tot steekproefsgewijze controle van aangiften over te gaan. Dat kan het beste op het gemeentelijk niveau zelf worden gerealiseerd.